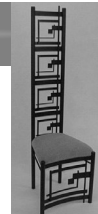

Grigore ILISEI

CRAIU 100

Victor Mihăilescu Craiu, pictorul de ale cărui operă și viață m-am ocupat mai intens în ultimul an, cercetându-le în profunzime în vederea elaborării unei monografii ce-a apărut la Editura „Omnia”, cu sprijinul Galeriei „Dana” și a celui care o patronează, inginerul Mihai Pascal, a venit pe lume într-o zi binecuvântată, de Sfântul Vasile, adică la un praznic împărătesc și o sărbătoare luminată. A fost, se pare, un semn încărcat de vestiri bune. S-a întâmplat asta la 1 ianuarie 1908. În 2008 s-a rotunjit o sută de ani. Centenarul acestui creator al unui univers al hedonismului vegetal, al frumuseții omului simplu, curat la trup, curat la suflet, al anotimpurilor cu pulsații vivaldiene, a trecut aproape neobservat. Inginerul Mihai Pascal, recidivând nobil în gesturi de Mecena, și cu dragostea ce-o poartă artiștilor, a socotit că nu se cade să lase nemarcat acest eveniment important din viața cetății. Astfel, datorită mecenatului acestui galerist cu sufletul, a fost posibilă realizarea albumului substanțial, cu peste 200 de reproduceri color din opera lui Victor Mihăilescu Craiu și organizarea Retrospectivei cu lucrări din colecțiile particulare ale ieșenilor, în care pictorul este atît de bine reprezentat. Vernisajul expoziției care a marcat centenarul artistului a avut loc în noua galerie „Dana” din Iași, de pe strada Cujbă, fiind prezentată de un corifeu al criticii de artă, Dan Hăulică. Acesta îl socotește pe Craiu un nedreptățit și-l așează în rîndul marilor noștri colorişti, coborîtor de har din mantaua lui Ștefan Luchian.

Victor Mihăilescu Craiu are reputația unui mare talent, a unui instinctual și senzitiv, care așterne pe pînză și cartoane ceea ce-a simțit contemplînd realitatea. E adevărat că acest creator a avut capacitatea puțin obișnuită de a transpune în tablourile sale stările primare, emoțiile ingenue, lucru care i-a adus renumele de rege al spontaneității. Dar senzația de reavănă trăire, revărsată cu îmbelșugare din lucrările sale, este rodul unei elaborări minuțioase, ce merge

pînă la cel mai mic, dar însemnat detaliu. Victor Mihăilescu Craiu, un ins cultivat, cu studii de filosofie, muzician cu abilități și har, avea propria lui gîndire și concepție despre artă. Aceasta se cristalizase printr-un lung și laborios proces de cunoaștere a domeniului artelor frumoase. Sînt pilduitoare în aceste sens propriile mărturisiri din interviurile sale. Nu sînt multe la număr. Răspunsurile pe care pictorul le dă unor reporteri, care-s nu numai reductibili jurnaliști, ci și specialiști de elită, cum e cazul lui Petru Comarnescu, Val Gheorghiu, Aurel Leon sau Claudiu Paradais, reliefează un reflexiv de adînc asupra propriului meșteșug. De aceea am decis să le public în integralitate în album. Întregesc cu tușe expresive portretul acestui demiurg al culorii. Destăinuirile din convorbirea cu Petru Comarnescu, apărută în revista „Arta Plastică” din 1958, sînt definatorii pentru metoda sa de lucru, revelatorii cu privire la *ars poetica* lui Craiu: ”În ceea ce mă privește, cînd lucrez compoziții și portrete, ca și atunci cînd fac peisaje, mai întîi studiez în guașă motivele. Nu întrebuițez niciodată cărbunele. Fac studii după oameni pe care-i observ sau care îmi pozează. Caut să desenez profund chipul sau figura, precum și legăturile dintre personaje, așa ca să redau mișcarea. Fără mișcare, expresia se împuținează. Cînd studiez un personaj iau parte cu parte din expresie, apoi îi dau o ținută unitar picturală și caut un aranjament decorativ. Apăs pe anumite trăsături care mi se par grăitoare, mai definatorii. Mă străduiesc să respect structura prin desen, dar printr-un desen în culoare, din pastă, iar nu liniar. Desenez numai prin culoare, căci altfel n-aș fi pictor”.

Rostiri mărturisitoare cu privire la complexitatea și rafinamentul unui creator, despre care s-a crezut, cu totul greșit, că este doar rezultatul talentului nativ și inspirației de moment. La centenar, Victor Mihăilescu Craiu, admirabilul fiu al Iașilor, ni se revelă cu toate splendorile ce l-au făcut unic și nemuritor.